

Beslutningsforslag nr. B 80

Folketinget 2013-14

Fremsat den 1. april 2014 af Peter Skaarup (DF), Pia Adelsteen (DF), Kim Christiansen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF) og Dennis Flydtkjær (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om afgivelse af forklaring ved indenretlig afhøring

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. januar 2015 at fremsætte lovforslag, hvorefter der indsættes en ny bestemmelse i retsplejeloven, der giver ofre for grov personfarlig kriminalitet (grov vold, hjemmerøverier og seksualforbrydelser m.v.) mulighed for, når bestemte forudsætninger er opfyldt, at afgive forklaring i forbindelse med en indenretlig afhøring. Bestemmelsen skal sikre, at der efterfølgende ikke er pligt til for forurettede i de pågældende sager at afgive forklaring ved den senere hovedforhandling. Der bør desuden skabes hjemmel til, at et eventuelt erstatnings-

krav skal kunne behandles i forbindelse med den indenretlige afhøring.

Samtidig bør regeringen overveje, hvorledes der kan gøres mere dels for at beskytte øvrige vidner, der oplever nogle af de samme problemstillinger som ofrene, dels for at afhjælpe, at unødigt lang sagsbehandlingstid ved domstolene forsinker politiets efterforskning, herunder vidners afgivelse af vidneudsagn.

Bemærkninger til forslaget

Forslagets formål er at styrke forurettedes retsstilling, ved at der tages initiativ til en udvidelse af adgangen til at sikre forurettedes forklaring alene ved indenretlig afhøring i sager om grov personfarlig kriminalitet (grov vold, hjemmervoverier og seksualforbrydelser m.v.). Forklaringen kan eventuelt optages på video og forevises i forbindelse med hovedforhandlingen som led i anklagemyndighedens bevisførelse og som mulig erstatning for en oplæsning af den tidligere afgivne forklaring. Forklaringen skal kunne gives hurtigst muligt, efter der er rejst sigtelse. Det må forventes, at forklaringen altid sikres så tidligt, at de nugældende tidsfrister for politiets og domstolenes behandling af de særlige voldssager overholdes. Endelig bør et eventuelt erstatningskrav kunne behandles i samme forbindelse.

Hensynet til offeret

I de fleste straffesager, der ved domfældelse kan udløse fængselsstraffe, indgår en gerningsmand og en forurettet (herefter offeret). I dansk ret har man retssikkerhedsmæssigt i meget betydelig grad fokuseret på den sigtede og tiltalte. Dette må anses for et naturligt udgangspunkt i en retsstat, hvor strafferetlig forfølgning sker, ved at der rejses sigtelse og tiltale fra anklagemyndighedens side mod en person, der i den forbindelse omgærdes med en række retsgarantier.

I modsætning hertil er offeret en person, der mange gange ikke er blevet inddraget i sagen af egen fri vilje. Derfor er det naturligt at overveje, om der i dansk retspleje tages tilstrækkeligt hensyn til offeret, der ofte blot er henvist til at afvente straffesagens gang og bidrage med sin forklaring.

Et offer kan have meget store traumer f.eks. som følge af et voldeligt overfald. Det kan være særdeles psykisk belastende for et offer at skulle afvente straffesagens gang vel vidende, at vedkommende på et ganske sent tidspunkt, efter overfaldet har fundet sted, skal afgive sin forklaring i retten – en forklaring, der vil kunne medvirke til, at gerningsmanden idømmes en straf. Det vil ligeledes være en stor belastning i forbindelse med forklaringen i retten under strafansvar at skulle genopleve overfaldet. På den ene side kan et offer have bearbejdet overfaldet og fået det på afstand, således at den normale dagligdag er kommet i gang igen, hvorfor en genopfriskning kan være særdeles belastende og rive unødigt op i de grimme oplevelser. På den anden side vil et offer også kunne stå i den meget sårbare situation, at vedkommende stadig befinder sig i en stærkt belastende psykisk tilstand, når der skal afgives forklaring i forbindelse med hovedforhandlingen i retten. Det at skulle møde til hovedforhandlingen vil i den situation kunne være behæftet med en så voldsom psykisk belastning, at en i forvejen belastende psykisk tilstand vil blive forværret yderligere. En forklaring ved en indenretlig afhøring vil derimod alt andet lige have en form, der vil virke mindre belastende på et offer, der står i en af de beskrevne situationer. En tidlig bevissikring betyder også, at vidnet kan beskrive hændelsen bedre, end hvis der er gået lang tid, siden den er sket.

Afgivelse af forklaring ved indenretlig afhøring

Reglerne om indenretlige afhøringer findes i retsplejeloven, hvorefter der bl.a. kan foretages indenretlig afhøring i tilfælde, hvor et vidne (herunder et offer) på grund af faktisk umulighed ikke kan møde frem under den senere hovedforhandling. Et af de tilfælde, som der i praksis kan peges på, hvor et vidne kun medvirker i forbindelse med et tidligt afholdt indenretligt møde, er, hvor den pågældende ligger for døden eller ikke vil være i stand til at indfinde sig i en dansk retssal på det fastsatte tidspunkt, f.eks. fordi vedkommende befinder sig i udlandet og ikke vil kunne indrejse til Danmark. Indenretlig afhøring kan også foretages, hvis det vurderes, at der ikke vil kunne afgives en sandfærdig forklaring under den senere hovedforhandling, f.eks. på grund af trusler (se bl.a. ministerens svar på REU alm. del – spørgsmål nr. 238 (2007-08, 2. samling)).

Forslagsstillerne mener, at der bør tages initiativ til en ny bestemmelse i retsplejeloven, der udvider adgangen til indenretlig afhøring, så et offer for grov personfarlig kriminalitet skal have mulighed for at afgive forklaring indenretligt og på den baggrund blive fritaget for senere at afgive forklaring under hovedforhandlingen. Forklaringen kan optages på video og forevises i forbindelse med hovedforhandlingen som led i anklagemyndighedens bevisførelse. Bevisumiddelbarheden vil på denne måde kunne styrkes, hvis oplæsningen ved hovedforhandlingen erstattes af afspilning af en videooptagelse fra den indenretlige afhøring.

Tager man udgangspunkt i bl.a. domstolenes hidtidige resultater i forhold til at leve op til hurtig sagsbehandling, vil en hel del sager om personfarlig kriminalitet være afgjort inden for relativt kort tid, herunder med brug af maksimalt 37 dage til domstolsbehandlingen. I de grovere sager har dette imidlertid ofte vist sig ikke at være tilfældet, bl.a. som følge af en omfattende efterforskning, problemer med berammelser af længerevarende domsforhandlinger og mentalundersøgelse af gerningsmanden m.v. Det er særlig i disse sager vigtigt, at det hurtigt afklares, om offeret vil kunne få mulighed for at afgive sin forklaring ved et tidligt fastlagt indenretligt møde.

Da det er hensynet til retsfølelsen og den forurettede, der er i fokus i målsætningen om en maksimal sagsbehandlingstid ved domstolene på 37 dage, er det ikke urimeligt, at der i højere grad tages hensyn til den forurettede i disse sager, ved at den forurettede på et tidligere tidspunkt kan afgive en endelig forklaring. Samtidig kan en eventuel erstatningssag behandles hurtigere.

Den udvidede beskyttelse af offeret, der foreslås, vil kunne udformes, ved at f.eks. et offer for et groft overfald eller en voldtægt altid skal have tilbudt en beskikket bistandsadvokat, og at denne inden for en frist skal fremkomme med en tilkendegivelse af, om man ønsker at give forklaring ved en indenretlig afhøring. For at være omfattet af ordningen, hvor offeret efterfølgende ikke skal møde op og afgive forklaring i forbindelse med hovedforhandlingen, bør der kun-

ne fremvises en lægefaglig vurdering, der tilsiger, at det vil være af væsentlig betydning for offeret alene at skulle afgive forklaring ved en indenretlig afhøring, herunder fordi en senere forklaring ved hovedforhandlingen vil risikere at hindre offeret i at fortsætte en god udvikling efter de voldsomme oplevelser, vedkommende har været udsat for, eller offeret vurderes fortsat at ville befinde sig i en psykisk tilstand, der er så sårbar, at afgivelse af forklaring ved hovedforhandlingen vil være for belastende for offeret.

Denne måde at foretage bevissikring på vil desuden kunne betyde, at gerningsmanden eller f.eks. dennes venner, vil få vanskeligere ved at lægge pres på offeret.

Øvrige vidner og domstolenes sagsbehandlingstid

Regeringen bør i forbindelse med udarbejdelse af et kommende lovforslag overveje, hvorledes der eventuelt også kan gøres mere, end der allerede gøres i dag dels for at beskytte øvrige vidner, der oplever nogle af de samme problemstillinger, som er beskrevet her for ofrene, dels for at sikre, at politiets efterforskning, herunder vidners afgivelse af vidneudsagn, ikke forsinkes og bremses af unødigt lang sagsbehandlingstid ved domstolene.

Den nylige sag fra Lundtoftegade på Nørrebro i København er et grelt eksempel på sidstnævnte, nemlig at en unødigt langsommelig sagsbehandling ved domstolene kan have kostet politiet vigtige beviser og i værste fald måske forhindret opklaring af sagen, jf. artiklen »Domstole bremsede op-

klaring af wild west-skyderi i otte måneder« fra tv2. dk den 20. marts 2014. Sagen omhandler et skyderi på åben gade i april 2013, hvor to øjenvidner tilkendegav, at de ville kunne genkende gerningsmændene, hvilket fik Københavns Politis til at spørge byretten om lov til at lave en paradekonfrontation. Først 8 måneder efter anmodningen fik politiet i marts 2014 den endelige afgørelse og tilladelse fra landsretten til at foretage konfrontationen.

Udover at forløbet ligner en regulær modarbejdelse af opklaringen af sagen, som går ud over bandebekæmpelsen, er den lange sagsbehandlingstid også til stor belastning for både offeret, dennes pårørende og vidnerne til hændelsen. Der er nødt til at blive rettet op, så man fremadrettet undgår sådanne forløb.

Afsluttende bemærkninger

De udgifter, forslaget vil medføre, vil blive finansieret ved at reducere bevillingen til ulandsbistand. Den foreslåede forbedring af retsstillingen for ofre for grov personfarlig kriminalitet mener forslagsstillerne er et afgørende og nødvendigt skridt hen mod en styrkelse af offerets stilling i dansk retspleje – en styrkelse, som ofrene har ventet alt for længe på, og som det ikke ser ud til at de for alvor kan forvente at opnå med de initiativer, som regeringen arbejder med på dette område, trods de mange flotte ord fra regeringens side om at styrke hjælpen til ofrene.

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om afgivelse af forklaring ved indenretlig afhøring.

(Beslutningsforslag nr. B 80)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.